

"Бути освіченими та прогресивними

У 2009 році прийнято Закон України «Про Загальнодержавну цільову економічну програму проведення моніторингу залишків ветеринарних препаратів та забруднюючих речовин у живих тваринах, продуктах тваринного походження і кормах, а також у харчових продуктах, підконтрольних ветеринарній службі, на 2010–2015 роки». Програма була прийнята з метою розширення можливостей державних лабораторій ветеринарної медицини щодо виконання планів моніторингу залишків ветеринарних препаратів та забруднювачів у живих тваринах та продуктах тваринного походження відповідно до встановлених ЄС вимог.

Ми звернулися до голови Державної ветеринарної та фітосанітарної служби України Івана БІСЮКА з проханням розповісти, як виконується ця програма.

— Іване Юрійовичу, як фінансується Загальнодержавна цільова економічна програма проведення моніторингу?

— Загальнодержавна цільова економічна програма проведення моніторингу залишків ветеринарних препаратів та забруднюючих речовин у живих тваринах, продуктах тваринного походження і кормах, а також у харчових продуктах, підконтрольних ветеринарній службі, на 2010-2015 роки затверджена Законом України від 4 червня 2009 року №1446-VI (далі — програма).

Загальний обсяг фінансування програми становить 113,07 млн грн. Проте у 2010 році програму не було профінансовано, та на сьогодні залишається невирішеним питання щодо фінансування заходів, передбачених програмою у 2011 році.

На виконання програми необхідно 71,43 млн грн, у тому числі для заходів, невиконаних у 2010 році, 36,11 млн грн, та на 2011 рік — 35,32 млн грн. На сьогодні Держветфітослужба за рахунок спеціального фонду Державного бюджету здійснює фінансування моніторингових заходів.

З метою вирішення зазначеного питання уряд врахує пропозицію Держветфітослужби щодо необхідності внесення змін до Державного бюджету України на 2011 рік стосовно фінансування вищезазначеної програми в повному обсязі.

Виконання програми дасть змогу забезпечити вітчизняного споживача безпечними харчовими продуктами, а також підвищити конкурентоспроможність продуктів українських виробників при виході на міжнародний торговий ринок, зокрема до держав Митного союзу та країн-членів ЄС у разі виділення необхідного фінансування. Без виконання цієї програми Україна ризикує втратити довіру з боку міжнародних партнерів.

— Чи береться до уваги хід реалізації даної програми представниками ЄС щодо експорту продукції птахівництва з України?

— Можна сказати, що це є обов'язковою умовою. Моніторинг в Україні для європейців є найголовнішим індикатором того, що ситуація контрольована, а компетентному органу можна довіряти. І якщо наша програма покаже свою нездатність виконувати цю функцію, то українська курятина не потрапить на столи європейських споживачів.

Слід зазначити, що основною метою здійснення інспекції Офісом з питань харчових продуктів та ветеринарії (FVO) ЄК є оцінка ролі компетентних органів на центральному та регіональному рівнях, правових та адміністративних заходів, націлених на впровадження відповідних вимог ЄС, а також роботи державних лабораторій ветеринарної медицини. Увага приділяється і розгляду здійснення коригувальних дій у

відповідь на рекомендації, що надаються після кожної перевірки інспекторів FVO, здатності офіційних систем контролю щодо виробництва продуктів тваринного походження, що призначені для експорту до ЄС, надати еквівалентні гарантії відповідним вимогам згідно із законодавством Співтовариства. Але інспектори ЄС не уповноважені перевіряти джерела фінансування будь-яких програм.

— Яким чином представники ЄС працюють з українськими експортерами риби, сухого молока, меду і коней?

— ЄС в особі Генерального директорату САНКО безпосередньо з українськими експортерами не співпрацює. Міжнародна практика доводить, що розпорошення у відносинах лише шкодять, тому всі контакти та відносини відбуваються на рівні компетентних органів держав-членів ЄС та України відповідно. Що стосується експортерів риби, сухого молока, меду та коней, то Україна має ухвалені плани державного моніторингу з цих продуктів та протягом останніх 3-5 років доводить їх дієвість, виконуючи їх за рахунок спеціального фонду Державного бюджету, не отримуючи із загального фонду ні копійки. Слід зауважити, що, скоріш за все, в цьому році Україна втратить право на експорт живих коней для забою в ЄС, причиною чому є суттєве підвищення вимог ЄС, на які Україна поки не спроможна. Однією з причин цього є нефінансування програми, а другою — мізерний експорт цієї продукції та великі розрахункові затрати на моніторинг з боку України. Стосовно інших видів продукції також є багато проблем, але вони не пов'язані напряму з фінансуванням програми — це більше стосується здатності та бажання національних виробників в Україні дотримуватись навіть власних українських правил, не кажучи вже про європейські.

Відповідно до існуючих в європейському законодавстві правил, третя країна, що зацікавлена у здійсненні поставок продукції тваринного походження до ЄС, має бути включена до переліку країн, яким дозволено здійснювати відповідні поставки. При цьому для кожного виду продукції існує окремий перелік вимог та заходів.

В результаті проведеної роботи службою ветеринарної медицини Україна включена до переліку третіх країн, які мають схвалені плани державного моніторингу щодо молока, яєць, меду, коней, свійської птиці та аквакультур, та має дозвіл на експорт меду, коней та аквакультур до ЄС.

Процедура легалізації експорту з України до ЄС відбувається таким чином:

- Україна офіційно звертається до Європейської комісії з запитом щодо необхідної документації для виходу на ринок ЄС окремої продукції тваринного походження;
- ЄК надсилає Україні відповідний запитальник щодо можливостей експорту до ЄС такої продукції;
- після опрацювання ЄК відповідних матеріалів, наданих українською стороною, приймається рішення щодо візиту експертів FVO ЄК до України для атестації потенційних експортерів продукції (верифікаційний візит);
- у випадку позитивних висновків експертів ЄК приймає Рішення про включення України до списку країн, яким дозволяється експорт до ЄС окремої продукції тваринного походження;
- після цього Україна проводить ухвалення підприємств, заповнює апікаційні форми та надсилає їх до ЄК.

— Які вимоги висувають інспектори ЄС до українських виробників м'яса птиці, яєць, яєчного порошку?

— Процедура і вимоги до операторів харчової промисловості, які бажають експортувати продукцію до інших країн, чітко описані у Законі України «Про безпечність та якість харчових продуктів». Кожен оператор, який бажає експортувати продукцію до іншої країни, повинен надіслати запит до компетентного органу (зазначивши, до якої саме країни він бажає здійснювати експорт), після чого проводиться невідкладна інспекція районним інспектором ветеринарної медицини. Оцінка плану Аналізу ризиків та контролю у критичних точках (НАССР) становить частину дозвільної процедури.

На підставі результатів дозвільної інспекції та після оцінки відповідності потужностей вимогам, поставленим країною призначення, до якої планується експорт продукції, компетентний орган схвалює вищезазначене і надає дозвільний номер. Оновлювані реєстри операторів харчової промисловості (потужностей), затверджені для експорту до різних країн, ведуться компетентним органом і доступні для громадськості. Компетентний орган має належні юридичні повноваження для відкликання з реєстру ЄС господарств, які не дотримуватимуться необхідних стандартів.

Контроль птахферм здійснюється згідно із Законами України «Про ветеринарну медицину» та «Про безпечність та якість продуктів харчування» та іншими відповідними нормативно-правовими актами у сфері ветеринарної медицини.

Вимоги ЄС щодо експорту продукції птахівництва ґрунтуються на відповідному законодавстві Співтовариства, а саме:

Стаття 5 Регламенту (ЄС) №852/2004 Європейського Парламенту та Ради від 29 квітня 2004 року щодо гігієни харчової продукції вимагає від операторів харчової промисловості імплементувати програму, засновану на принципах HACCP.

Додаток II Регламенту (ЄС) №852/2004; Розділ I, II та IV Секції II до Регламенту (ЄС) №853/2004 Європейського Парламенту та Ради від 29 квітня 2004 року, яким встановлюються специфічні гігієнічні правила щодо гігієни харчової продукції, містить вимоги для боєнь;

Розділ III Секції II Додатку III до Регламенту (ЄС) №853/2004; Секція V та VI Регламенту (ЄС) №853/2004 містять вимоги до господарств виробництва продуктів птахівництва та м'яса птиці;

Секція X до Регламенту (ЄС) №853/2004 містить вимоги до господарств виробництва яєць та яєчної продукції;

Стаття 4 Регламенту (ЄС) №2073/2005 від 15 листопада 2005 року про мікробіологічні критерії для харчових продуктів вимагає від операторів харчової промисловості проводити певну діяльність з відбору зразків та проводити лабораторні дослідження своєї продукції за критеріями безпеки харчових продуктів та гігієнічними критеріями технологічного процесу.

Стаття 4 Регламенту (ЄС) №852/2004 від 29 квітня 2004 року про гігієну харчових продуктів: оператори ринку харчових продуктів повинні приймати заходи щодо підтримання процесу виробництва; відбору зразків та їх досліджень; відповідність мікробіологічним критеріям харчових продуктів; встановлення, виконання та підтримання процедур, що базуються на принципах HACCP; реалізації коригуючих заходів згідно з харчовим законодавством та інструкціями, наданими компетентним органом.

Крім того, Державна служба ветеринарної медицини як компетентний орган України має всі свої перевірки, інспектування, проведення лабораторних досліджень тощо здійснювати відповідно до Регламенту (ЄС) №882/2004 від 29 квітня 2004 року про офіційні заходи контролю, які застосовуються для забезпечення підтвердження відповідності з кормовим та харчовим законодавством, правилами здоров'я та благополуччя тварин.

— Ваші поради керівникам підприємств птахівництва, які планують експортувати продукцію до ЄС?

— Для можливості отримання дозволу для експорту м'яса птиці, яєць та продукції з них, перш за все, оператори потужностей (об'єктів) повинні:

виконувати вимоги країни-імпортера, а у випадку доступу на ринок ЄС — вимоги ЄС;

вести контроль за постачальниками сільськогосподарської продукції, що включає в себе вхідний контроль сировини на наявність залишкових кількостей ветеринарних препаратів та забруднювачів;

забезпечити впровадження системи HACCP на підприємстві, а також належної виробничої практики, причому використання мікробіологічних критеріїв повинно складати невід'ємну частину реалізації процедур на основі HACCP та інших заходів з контролю гігієни.

Державна ветеринарна та фітосанітарна служба завжди зробить все, що від неї залежить, для того щоб наша країна стала економічно успішнішою та досконалішою. А з порад я б виділив найголовнішу: боріться за себе в своїй країні самі, вивчайте ситуацію, яка складається, та впливайте на рішення в державі, бо це необхідно в першу чергу вам самим.

Анатолій Осадчий"

Джерело: <http://www.kmu.gov.ua>